

Protokoll fört vid det sextioförsta sammanträdet med styrelsen för Stiftelsen för Strategisk Forskning den 16 december 2003

Mötet genomfördes på stiftelsens kansli, World Trade Center, Kungsbron 1, Stockholm.

Deltagande ledamöter

Harry Frank, ordförande
Per Andersson
Christer Karlsson
Lennart Låftman, ej § 15
Karin Markides
Maria Masucci

Birgit Norinder
Maria Norrfalk
Eva Olsson
Helena Peilot
Hans Wolf-Watz

Frånvarande ledamot

Gudmund Larsson

Deltagare från kansliet

Staffan Normark, VD
Björn Brandt, vice VD, sekreterare, ej § 15
Anders Sjölund, planeringschef, sekr § 15
Ingela Agrell
Karl-Olov Fentorp
Inger Florin

Kerstin Hagwall
Ingvar Isfeldt
Olof Lindgren
Birgitta Lundin
Henryk Wos

Inbjudna gäster

§ 9 Juni Palmgren
§ 10 Leif Eriksson
§ 13 Bernt Ericsson
§ 14 Olof Sjöström

§ 1 Fastställande av dagordning

Den utsända dagordningen godkändes.

§ 2. Val av justerare, föregående mötes protokoll, adjungeringar, Ev jäv

Hans Wolf-Watz utsågs att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet.

Protokoll från styrelsens sextionde sammanträde hade sänts ut inför sammanträdet. Inga kommentarer förelåg.

Övriga deltagare i sammanträdet adjungerades enligt deltagarförteckning.

Karin Markides anmälde jäv under § 8. Björn Brandt och Lennart Låftman anmälde jäv under § 15.

§ 3 Beslut fattade med stöd av delegation

En förteckning över beslut fattade med delegation hade bifogats kallelsen (bilaga 1). Noterades, utgående från ett delegationsbeslut avseende KTH, att en mer korrekt beskrivning av stiftelsens stöd till etablering av nya forskare i Sverige är ”startbidrag för” istället för tidigare skrivning ”rekrytering av”.

Styrelsen *beslöt*

att med godkännande lägga anmälda beslut till handlingarna.

§ 4 Stiftelsens budget 2004 och planering 2004 - 2006

Verkställande direktören har, baserat på styrelsens tidigare beslut om ekonomiska ramar för verksamhetsplaneringen, utarbetat ett förslag till budget för 2004. Enligt styrelsebeslutet skall som grund för verksamhetsplaneringen 2004 läggas en ram om 500 milj kr i nya årliga åtaganden för stiftelsens verksamhet.

För budgetåret 2003 har styrelsen (2002-12-11 § 4 och 2003-02-11, § 5) fastställt en budget om 500 milj kr varav 447 milj kr är den givna ramen för stiftelsens forskningsprogram. Forskningsprogramkostnaden för hela året 2003 beräknas uppgå till 444 milj kr, vilket innebär att beslutsramen underskrids något. Verkställande direktören föreslår att outnyttjade medel om 3 milj kr kan disponeras 2004.

Förslaget till budget för 2004 med särredovisning av administrativa och finansiella kostnader samt informationsplan redovisas i bilaga 2. Budget och utfallsprognos 2003 samt budgetförslag 2004 redovisas i tabellform i bilaga 3.

Styrelsen har också att fastställa arvoden till styrelsens ledamöter m fl för år 2004.

Styrelsen diskuterade periodiseringen av utgifterna i budgeten och såg behov av en likviditetsplan för att få en bättre överblick över intäkter och utgifter över tid. En sådan bör redovisas i budgetförslaget för 2005. Styrelsen godkände den föreslagna verksamhetsinriktningen för 2004 och noterade att slutligt beslut om delposterna för övriga anslag i budgeten kommer att fattas separat för varje åtgärd när ett färdigt förslag föreligger. Arvoden bör för 2004 utgå med oförändrat belopp i förhållande till 2003.

Styrelsen *beslöt*

att fastställa en budget för stiftelsens verksamhet år 2004 uppgående till 500 000 000 kr i enlighet med bilaga 3 och den förda diskussionen.

att för 2004 fastställa oförändrade arvoden för styrelsens ledamöter samt för ledamöter i stiftelsens beredningsgrupper och för revisorer enligt bilaga 4.

§ 5 Nyttiggörande av resultat från stiftelsestödd forskning

Vid styrelsesammanträde den 11 februari 2003 diskuterades stiftelsens aktiviteter beträffande innovationer och tillgängliggörande av forskningsresultat. Det beslöts att inom styrelsen bilda en ad hoc-grupp bestående av Per Andersson, Lennart Låftman, Karin Markides och Birgit Norinder. Gruppens uppgift var att utreda frågan vidare och att komma med förslag till åtgärder. Gruppen har träffats ett antal gånger under 2003 och härvid utarbetat ett förslag till åtgärder för att underlätta att resultat från av stiftelsen stödd forskningsverksamhet kommer till användning. Birgit Norinder presenterade gruppens förslag.

Styrelsen diskuterade förslagen och fann dem väl avvägda. Vissa formuleringar i skrivelsen, särskilt vad gäller förslaget till avtalstext, borde skärpas genom en mindre omformulering av texten i enlighet med vad som framgår av bilaga 5. Verkställande direktören fick i uppdrag att utarbeta en komprimerad text att biläggas stiftelsens avtal med anslagsmottagare.

Styrelsen *beslöt*

att vid planering av stiftelsens åtgärder avseende riktade och stödjande samt styrande insatser inom programmen arbeta enligt den modell som föreslagits av ad hoc-gruppen med de ändringar och kompletteringar som framgått av diskussionen.

§ 6 Strategidokument till regeringen

Stiftelsen har av regeringen beretts tillfälle att inge ett strategidokument med underlag inför regeringens arbete med kommande års forskningsproposition. Ett utsänt förslag till dokument hade beretts i samråd med vissa styrelseledamöter enligt styrelsens tidigare beslut. Styrelsen diskuterade förslaget och enades om ett antal förändringar. Det uppdrogs åt ordföranden att slutjustera skrivelsen.

Styrelsen *beslöt*

att med de ändringar som diskuterades inge ett strategidokument till regeringen i enlighet med förslag. Det slutliga dokumentet biläggs protokollet (Bilaga 6).

§ 7 Avslutande finansiering av Senior Individual Grant till Nils Mårtensson

I september 1998 utsåg stiftelsen 13 mottagare av anslag till särskilt framstående forskare – Senior Individual Grants (SIG). Anslagen uppgår till 2,5 miljoner kronor per år plus eventuell högskolemoms. De avsågs att i normalfallet vara femåriga. Beslut fattades om de tre första åren, det vill säga till och med år 2000. Under det tredje året skulle verksamheten granskas och beslut fattas om de två sista åren i femårsperioden.

Tolv av de 13 forskarna har tidigare utvärderats och beviljats tilläggsanslag för ytterligare 2 år. En av forskarna, Nils Mårtensson, Uppsala universitet, har på grund av sen projektstart först i år förbrukat medlen för de första tre åren. Två internationella utvärderare har bedömt Mårtenssons rapport och rekommenderar fortsatt finansiering.

Styrelsen *beslöt*

att bevilja fortsatt anslag om 2,5 milj kr per år i två år, plus eventuell högskolemoms, men inklusive samtliga högskoleavgifter, till Nils Mårtensson, Uppsala universitet

§ 8 Utökad anslagsram för ramanslag inom kemi för livsvetenskaperna

Styrelsen beslöt vid sammanträde den 21 oktober 2003, § 4 att bevilja anslag till bl a tio projekt inom området *Kemi för livsvetenskaperna*. Verkställande direktören föreslog vid detta sammanträde att ytterligare 10 milj kr skulle avsättas ur budgeten för 2003 för området för att bereda möjlighet att bevilja medel till vissa projekt som prioriterats högst efter dessa tio. Förslaget om utökad anslagsram återremitterades för kompletterande motivering. Verkställande direktören har, efter kompletterande beredning, återkommit med förslag, att anslag beviljas för två av de projekt som prioriterades högst efter de tio som tidigare beviljats medel. Den forskningsinriktning som dessa två projekt representerar täcks inte av de tio beviljade projekten.

Styrelsen *beslöt*

att avsätta ytterligare 6 milj kr för området *Kemi för livsvetenskaperna*, och att dessa medel disponeras så att två treåriga ramanslag om totalt 3 milj kr vardera (inkluderande högskoleavgifter och ev högskolemoms) beviljas under 2004-2006 till Per Hansson, Uppsala universitet för projektet ”Polymer/lipid particles for protein drug delivery” respektive Kenneth Wärnmark, Lunds universitetet för projektet ”Designed nanotubes as artificial membrane channels”.

Karin Markides deltog inte i beslut under denna punkt.

§ 9 Strategisk engångsinsats tillsammans med Stockholms universitet

Stiftelsen har i budgeten för 2003 reserverat 20 milj kr för strategiska engångsinsatser tillsammans med högskolor. Inga beslut om anslag har hittills fattats innevarande år. Från Stockholms universitet (SU)

föreligger en ansökan som avser en satsning på utveckling av forskarutbildning i biostatistik och stokastisk bioinformatik. Denna engångsinsats tillsammans med finansiering från naturvetenskapliga fakulteten möjliggör för Stockholms universitet att spela en aktiv roll i samarbetet med Karolinska institutet (KI) på detta strategiskt viktiga område.

Ärendet har beretts genom att ansökan bedömts av en svensk och två internationella utvärderare. Utvärderarna ställer sig sammanfattningsvis positiva till satsningen under förutsättning att vissa kompletteringar och förtydliganden görs till ansökan. I samråd med stiftelsen har de sökande utarbetat ett tillägg med relevanta kompletteringar. Verkställande direktören föreslår att ett engångsanslag om 10 milj kr beviljas till SU.

Juni Palmgren presenterade förslaget. Styrelsen bedömde satsningen som angelägen och att den styrgrupp som avses leda verksamheten bör innehålla representation från olika nationella enheter som arbetar med biostatistiska och bioinformatiska frågeställningar.

Styrelsen *beslöt*

att med den kommentar som redovisats ovan bevilja ett engångsanslag till SU om 10 milj kr.

§ 10 Överbryggande finansiering för MAX – laboratoriet i Lund

I december 1999 anslog stiftelsen 20 milj kr till MAX-laboratoriet som engångsanslag under åren 2000 – 2002. Bidraget utgjorde en del av det stöd stiftelsen lämnade med anledning av de besparingar som gjorts i de statliga anslagen under 1990-talet. Avsikten var att Lunds universitet och NFR i fortsättningen skulle ansvara för det fortsatta stödet till MAX-laboratoriet. Vetenskapsrådet (VR) har under 2002 genomfört en utvärdering av de nationella laboratorierna och kommer att avveckla stödet till två av dem, The Svedberg-laboratoriet i Uppsala och Manne Siegbahnlaboratoriet i Stockholm, och öka stödet till de två andra, MAX-laboratoriet i Lund och Onsala Rymdobservatorium i Göteborg. Avvecklingskostnaderna är dock betydande och VR bedömer det inte möjligt att öka stödet till MAX-laboratoriet till den planerade volymen förrän 2007. MAX-laboratoriet är en viktig resurs för många forskare som finansieras av stiftelsen och det är viktigt att laboratoriet kan utnyttjas på ett effektivt sätt.

Verkställande direktören föreslår att stiftelsen beviljar ett överbrygningsanslag på 6 milj kr till MAX-laboratoriet.

Leif Eriksson, rådgivare åt generaldirektören, redovisade VR:s planering. Styrelsen diskuterade utförligt den aktuella situationen och såg kritiskt på VR:s sätt att hantera denna. Avsaknaden av en ekonomisk plan för att snabbare komma tillräta med underskottet och av adekvata åtgärder, t ex ökad avgiftsbeläggning av utnyttjandet talar mot att redan nu gå in med stöd samtidigt som stiftelsen är väl medveten om verksamhetens höga kvalitet och betydelse för stiftelsestödd forskning. Styrelsen ställde sig dock positiv till en kompromisslösning med tydliga krav på VR att se över finansieringsmodellen.

Styrelsen *beslöt*

att bemyndiga verkställande direktören att bevilja ett anslag om högst 2 + 2 milj kr för åren 2004 och 2005 under förutsättning att VR analyserar möjligheterna till förändringar i enlighet med styrelsens diskussion.

§ 11 Instruktion för beredningskommittéer och programkommittéer

Verkställande direktören har utarbetat förslag till instruktioner (arbetsordningar) för programkommittéer och beredningskommittéer. Beredningskommitté har tidigare kallats utlysningssgrupp men med hänvisning till att gruppen arbetar med både utlysningen t o m inlämnande av ansökan och beredningen av inkomna ansökningar, bedöms beredningskommitté vara ett lämpligare namn på gruppen.

Styrelsen *beslöt*

att fastställa instruktioner för programkommittéer och beredningskommittéer i enlighet med bifogade förslag (bilaga 7 och 8).

§ 12 Stiftelsens jävsregler

Styrelsen fastställde den 29 mars 2000 nu gällande jävsregler. Dessa var nära nog identiska med en tidigare version från den 4 november 1997. Föreliggande mer utvecklade förslag beaktar att stiftelsens arbetsformer på nytt har ändrats, samtidigt som de tar upp ytterligare exempel på situationer i vilka jäv kan förekomma. Vissa aspekter förtydligas, bl a begreppet *handläggare* i samband med jäv. Vidare föreslås en ordning enligt vilken stiftelsens styrelse och tjänstemän vid varje verksamhetsårs början öppet redovisar eventuella uppdrag eller bisysslor som var och en har i företag, högskolor och organisationer andra än deras egna, vilket bl a innefattar uppdrag som styrelseledamot, rådgivare etc.

Styrelsen fann att texten vad gäller redovisning av bisysslor borde kompletteras enligt följande: ”Stiftelsens styrelseledamöter respektive tjänstemän redovisar i början av varje år öppet sina eventuella bisysslor som t ex styrelseledamot, rådgivare, ledamot av prioriteringskommitté (motsvarande) och andra uppdrag i organisationer utanför stiftelsen som har eller kan bedömas få beröring med stiftelsens verksamhet.”

Styrelsen *beslöt*

att fastställa regler för hantering av jäv respektive redovisning av bisysslor enligt förslag med ovan angivna ändring (bilaga 9).

§ 13 Programgranskning 2003

Denna granskning omfattar tre program, *Antennteknik*, *EPROPER* och *Högfrekvenskisel*, som samtliga är i en avslutande fas. Den har i stor utsträckning en karaktär liknande tidigare genomförda strategiska halvtidsgranskningar men ligger alltså något senare i tiden jämfört med dessa.

Granskningen har genomförts av Bernt Ericson och Erik Kollberg, som bägge var ledamöter i stiftelsens ursprungliga arbetsgrupp för området informationsteknik, 1994-1998.

Bernt Ericson presenterade rapporten. Stiftelsens satsningar har bedömts som värdefulla och centrala för utvecklingen och bibehållandet av svensk kompetens inom aktuella områden. Det är utomordentligt bekymmersamt att ingen fortsatt finansiering synes finnas från någon finansär.

Ordföranden framförde stiftelsens tack till granskningspanelen.

§ 14 Stiftelsens kapitalförvaltning

Ordföranden i stiftelsens kapitalutskott, Olof Sjöström, presenterade den aktuella situationen i stiftelsens kapitalförvaltning. Förmögenheten utgjorde vid utgången av november 2003 8 607 milj kr och avkastningen har hittills (t o m nov) varit 8,5 %, vilket är bättre än inflationen men klart lägre än stockholmsbörsen (+ 30 %).

Kapitalutskottet föreslår vidare att reglerna för etik- och miljögranskning av stiftelsens aktieinnehav kompletteras med en regel för fondinnehaven. Hittillsvarande regler har tillämpats endast på de diskretionära innehaven. Fonder, där företag som kapitalutskottet bedömer skall uteslutas ingår till större del än fem procent, bör säljas.

Två tidigare uteslutna företag bör enligt förslag från stiftelsens konsult, GES Investments Services, och kapitalutskottet föras bort från uteslutningslistan.

Styrelsen *beslöt*

- att komplettera regelverket för uteslutning av etiska eller miljömässiga skäl från stiftelsens innehav i enlighet med kapitalutskottets förslag, samt
- att föra bort Standard Chartered och Rio Tinto från listan över företag som stiftelsen inte investerar i.

§ 15 Kapitalutskott 2004

Mandatperioden för stiftelsens kapitalutskott går ut den 31 december 2003. Nuvarande ledamöter är Olof Sjöström, ordförande, Björn Brandt, Björn Franzon, Cecilia Hermansson och Lennart Låftman. Verkställande direktören föreslår, mot bakgrund av att kapitalutskott och styrelse inte bör bytas samtidigt att samtliga ledamöter får förlängt förordnande under 2004.

Kapitalförvaltningens risknivå diskuterades. Styrelsen beslöt att kapitalutskottet inbjuds till en överläggning med styrelsen för att lämna en utförligare redovisning av kapitalförvaltningen inkluderande en analys av främst aktieportföljens volatilitet och riskfaktorer.

Styrelsen *beslöt*

- att utse Olof Sjöström, ordförande, Björn Brandt, Björn Franzon, Cecilia Hermansson och Lennart Låftman att vara ledamöter i stiftelsens kapitalutskott under 2004.

Björn Brandt och Lennart Låftman deltog inte under behandlingen av denna punkt.

§ 16 Information och meddelanden m m

Ny styrelse

Regeringen har genom beslut den 13 november utsett vice statsministern Lena Hjelm-Wallén till ny ordförande i stiftelsens styrelse fr o m 1 januari 2004. Regeringen har vidare, enligt informella förhandsuppgifter från Utbildningsdepartementet, den 11 december förordnat övriga ledamöter för tiden 2004 – 2005.

Nya ärenden

En förteckning över nya ärenden hade bifogats kallelsen. Verkställande direktören kommenterade särskilt ansökan ”Ferromagnetic Semiconductors for Spintronics and Magneto-optic Devices” från Börje Johansson, KTH m fl. Ansökan kan innehålla en upptäckt med på sikt mycket hög potential. Noterades att det bör anges i listan över inkomna ansökningar hur stort det sökta beloppet är.

Stiftelsens kapital

Stiftelsens totala förmögenhet den 30 november 2003	8 607 milj kr
Beviljade ej utbetalda anslag vid årsskiftet 02/03	2 509 milj kr
Nya åtaganden under 2003	417 milj kr
Utbetalt under 2003 t o m 30 november	712 milj kr

Jäv för verkställande direktören

Verkställande direktörens hustru är en av de sökande inom programmet Framtidens forskningsledare (INGVAR). Vice verkställande direktören övertar, så länge VD:s hustru finns med bland aktuella sökande, VD:s uppgifter i alla de delar av programberedningen där jäv kan uppkomma

Sammansättning av programkommittéer

En avstämning av pågående arbete med utseende av programkommittéer hade bifogats kallelsen. I enlighet med de regler för utseende av programkommittéer som styrelsen tidigare i dag hade fastställt (§ 11) utses Olof Engström till ordförande i programkommittén för mikroelektronik för tiden intill utgången av december 2005. På motsvarande sätt förlängs förordnandena för Tord Claesson och Bertil Hök som ordförande i programkommittéerna för materialvetenskap respektive mikrosystem intill utgången av december 2005.

Förlängning av nätverksanslag

Information om planerad medelsavsättning hade bifogats kallelsen.

Ev stöd till kvalificerade sökande som inte kunnat tilldelas anslag

Verkställande direktören aktualiserade vid föregående sammanträde frågan om eventuella åtgärder när antalet ansökningar väsentligt överstiger möjligheterna att ge medel. En möjlig handlingslinje med avseende på utlysningen av strategiska forskningscentra hade bifogats kallelsen. En fördjupad diskussion utgående från förslaget bör kunna föras under våren.

Lägesrapport från beredningen av Senior Individual Grant (SIG).

Ansökningstiden gick ut den 30:e oktober. 144 ansökningar har kommit in varav tolv från kvinnliga sökande. Äldsta sökande är 75 år och yngsta är 32 år. I ett första steg har beredningskommittén valt ut 62 ansökningar. I nästa steg, den 15 december, utväljs de cirka 40 sökande, som skall bli föremål för internationell utvärdering.

Principer för medelsfördelning mellan vetenskapsområden inom programmet Framtidens forskningsledare (INGVAR).

Ärendet bereds av en beredningskommitté och fyra bedömningspaneler. I enlighet med beslut av beredningskommittén planeras att ca 100 föransökningar sänds till internationell granskning. Varje panel väljer ut de tio bästa föransökningarna till extern granskning varefter återstående fördelning görs vid beredningskommitténs nästa sammanträde den 29 januari 2004. Vi detta tillfälle avser kommittén att välja ut upp till 60 föransökningar ytterligare, baserat på underlag från panelerna vad gäller kvalitet och relevans samt kommitténs egen totalbedömning.

Totalt planerar man således att 40 sökande, motsvarande ungefär dubbelt så många som tilldelas anslag, skall beredas tillfälle att inge fullständiga ansökningar. De fullständiga ansökningarna sänds därefter ut för internationell bedömning med hjälp av externa experter. Efter intervjuer med de sökande lämnar bedömningskommittén ett färdigt förslag till styrelsen för avgörande. .

Det bedöms inte vara ändamålsenligt att i ett tidigt skede fixera antalet anslag som kommer att beviljas inom de olika panelernas områden och beredningskommittén gör sin slutliga avvägning utgående från sin helhetssyn på de behandlade ansökningarna.

§ 17 Övriga frågor

Under sammanträdet informerades om att styrelseledamoten Gudmund Larsson avlidit två dagar före mötet. Styrelsen höll en tyst minut till hans minne.

Björn Brandt

Sekreterare, §§ 1-14, 16-17

Anders Sjölund

sekreterare § 15

Hans Wolf-Watz

vald justerare

Harry Frank

ordförande